

Вікторія Василівна Мільчева,
PhD, доцент,
 ORCID 0000-0001-8285-8278,
 e-mail: milchewa.v@gmail.com,

Віктор Сергійович Рибалко,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
 ORCID 0009-0007-7929-3289,
 e-mail: viktorsribalko@gmail.com,

Одеський національний технологічний університет

СТАЛИЙ СПОЖИВАЧ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Вступ. Сталий розвиток є однією з ключових концепцій сучасного господарювання, яка забезпечує баланс між економічними, екологічними та соціальними інтересами. В умовах загострення глобальних екологічних викликів, зокрема зміни клімату, зростання обсягів відходів та виснаження природних ресурсів, формування «зеленої» економіки стає невід'ємною частиною національних і міжнародних стратегій розвитку. У цьому контексті поведінка споживачів відіграє вирішальну роль, оскільки їх вподобання та рішення визначають попит на сталу продукцію і впливають на екологічну свідомість виробників. Однак зміна споживацької поведінки в бік підтримки принципів «зеленої» економіки стикається з рядом викликів, серед яких недостатня обізнаність населення, обмежений доступ до сталих товарів і послуг, високі витрати на екологічно чисту продукцію та низький рівень довіри до екологічних маркувань. Сучасні тренди демонструють зростання популярності екологічної продукції, перехід до сталого споживання та поширення практик «зеленого» маркетингу. Проте ці процеси є нерівномірними, що вимагає глибшого дослідження мотивів і бар'єрів споживачів на різних ринках. У зв'язку із зазначеним виникає потреба в дослідженні змін у поведінці споживачів під впливом трендів зеленої економіки, це дозволить визначити ефективні підходи до стимулювання сталого споживання, враховуючи різноманітні аспекти екологічної свідомості та адаптивності до змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних аспектів та методичних основ сталого споживання зробили провідні вітчизняні та закордонні вчені, зокрема В. Априліано Фернандес [4], Л. Безугла [9], М. Белобородова [9], О. Борисенко [3], Г. Бьом [5], Т. С. М. Гомес [4], Р. Гречкосій [6], А. да Сілва Сезар [4], Ж. К. А. де Абреу [4], Г. Г. де Олівейра [4], У. Р. де Олівейра [4], Р. Дора [5], А. Івашура [3],

В. Нестеренко [7], М. Олівейра [4], Л. Палехова [9], К. Походенко [8], Д. Хансс [5], А. Хомбург [5] та інші. В своїх працях вчені дослідили ґрунтовні засади впровадження сталих практик в процес споживання благ.

Незважаючи на широке висвітлення тематики сталого розвитку в працях провідних дослідників, деякі аспекти не висвітлені в повній мірі, зокрема недостатньо розкритими залишаються питання впливу аспектів сталого розвитку на формування споживацької поведінки.

Метою статті є дослідження впливу сталих практик на формування споживчої поведінки та обґрунтування механізму сталого споживання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальному розумінні сталий розвиток є концепцією, яка спрямована на гармонійне поєднання економічного зростання, соціального прогресу та збереження довкілля з метою задоволення потреб сучасного покоління без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Такий підхід став глобальним пріоритетом 21-го століття, закладеним у програмі ООН «Порядок денний на 21 століття» (1992 р.) та оновленим у рамках «Цілей сталого розвитку» (2015 р.) (рис. 1) [1].

Економічний вимір сталого розвитку передбачає забезпечення стабільного економічного зростання та інвестиційної привабливості, створення нових робочих місць, підвищення продуктивності праці та забезпечення економічної справедливості. Це досягається шляхом переходу до «зеленої економіки», яка мінімізує використання природних ресурсів, скорочує викиди шкідливих речовин і стимулює розвиток екологічно чистих технологій. Соціальна складова сталого розвитку акцентує увагу на забезпеченні рівного доступу до освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг і можливостей для всіх членів суспільства. Особлива увага приділяється боротьбі з бідністю, соціальною нерівністю та дискри-

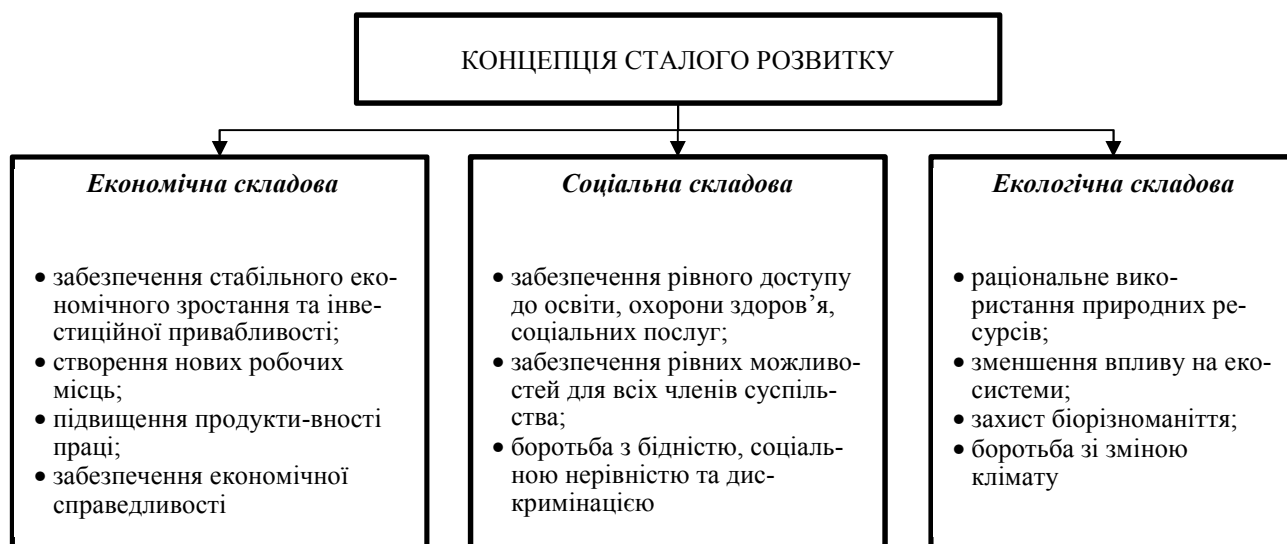

Рис. 1. Ключові аспекти концепції сталого розвитку

Складено авторами за [1].

мінацією. Стійкість соціальних структур визначається інтеграцією культурної ідентичності, гендерної рівності та дотриманням прав людини. Екологічна стійкість спрямована на раціональне використання природних ресурсів, зменшення впливу на екосистеми, захист біорізноманіття та боротьбу зі зміною клімату. Вона забезпечується шляхом впровадження відновлюваних джерел енергії, мінімізації відходів, скорочення вуглецевого сліду та дотримання принципів циркулярної економіки.

Сталий розвиток є ключовою умовою для забезпечення довгострокового благополуччя людства та екосистеми. Він не лише сприяє економічному зростанню та підвищенню рівня життя, а й забезпечує збереження природних ресурсів для наступних поколінь. Досягнення сталого розвитку допомагає долати глобальні виклики, такі як зміна клімату, бідність, соціальна нерівність та деградація екосистем, формуючи більш стабільне, гармонійне та справедливе майбутнє для всіх.

Цілі сталого розвитку, затверджені у 2015 році Організацією Об'єднаних Націй, є глобальною рамкою для вирішення соціальних, економічних та екологічних викликів. У контексті поведінки споживачів ці цілі відіграють важливу роль, формуючи підходи до сталого споживання, стимулюючи екологічну свідомість і впливаючи на вибір споживачів.

ЦСР 12 зосереджена на забезпеченні сталих моделей споживання і виробництва, вона безпосередньо стосується змін у споживчій поведінці. Сучасний підхід передбачає мінімізацію негативного впливу на довкілля шляхом скорочення використання ресурсів, зменшення обсягів відходів та підтримки екологічно чистих продуктів. Споживачі дедалі частіше обирають товари з перероблених матеріалів, підтримують бренди, що впроваджують

принципи циркулярної економіки, і практикують свідоме споживання.

ЦСР 13 спрямована на боротьбу зі зміною клімату, вона підкреслює значущість споживчої поведінки у зниженні викидів парникових газів. Вибір екологічно дружніх продуктів, зростання попиту на електротранспорт, перехід на відновлювані джерела енергії та зменшення споживання м'яса – це практики, які сприяють зменшенню впливу на клімат. Підвищення обізнаності про кліматичні зміни стимулює відповідальніший вибір.

ЦСР 3 стосується забезпечення здорового способу життя і благополуччя, вона підтримує популяризацію органічних продуктів, екологічно чистих товарів та локального виробництва, які є більш свіжими й безпечними для здоров'я.

ЦСР 8 наголошує на сталому економічному зростанні та гідній роботі, залучаючи споживачів як активних учасників економіки. Вибір продукції компаній, які дотримуються принципів соціальної відповідальності, таких як справедлива оплата праці та прозорість, стимулює бізнес до впровадження сталих моделей діяльності.

ЦСР 15 стосується захисту і відновлення екосистем суші, в цьому контексті споживачі відіграють ключову роль у збереженні біорізноманіття. Зокрема, відмова від продуктів, пов'язаних із вирубкою лісів, таких як пальмова олія, сприяє збереженню природних екосистем.

ЦСР 17 присвячена партнерству заради досягнення цілей, вона наголошує на важливості співпраці між державами, бізнесом, громадянським суспільством і споживачами. Залучення споживачів до підтримки сталого розвитку можливе через освітні програми, соціальні кампанії, «зелене» маркування продукції та використання інформаційних технологій [2].

Отже, споживачі стають активними учасниками глобального руху до сталого майбутнього, а стале споживання виступає ключовою складовою глобальної стратегії сталого розвитку, оскільки сучасні моделі споживання спричиняють значний тиск на природні ресурси, екосистеми та соціальні структури.

Спираючись на Цілі сталого розвитку, розтягнуті вище, результати досліджень провідних вчених щодо впровадження концепцій сталого розвитку [3-9] в статті сформовано ґрунтовні положення, що визначають необхідність впровадження принципів сталого споживання:

- обмеженість природних ресурсів, адже сучасне споживання часто перевищує відновлювальні можливості планети. Виснаження невідновлюваних ресурсів, таких як викопне паливо, мінерали, та дефіцит водних і земельних ресурсів створюють ризики для майбутніх поколінь. Стале споживання спрямоване на ефективне використання ресурсів, зменшення їх витрат і підтримку екосистемних послуг;

- екологічні виклики постають дедалі частіше, оскільки швидке зростання рівня споживання призводить до зміни клімату через викиди парникових газів, забруднення повітря, води й ґрунту через надмірне виробництво, зменшення біорізноманіття через деградацію природних середовищ існування;

- соціальна справедливість стає все більш потрібною, адже сучасна нерівність у доступі до ресурсів і споживчих благ часто призводить до соціальних конфліктів і економічної нестабільності;

- економічна раціональність у споживанні благ, оскільки масове споживання часто супроводжується марнотратством, що створює значні фінансові витрати для домогосподарств і суспільства;

- відповідальність споживачів у вигляді екологічної свідомості, що стимулює споживачів обирати продукти з меншим впливом на природу.

- зміна бізнес-моделей, оскільки попит на екологічно чисті продукти й послуги стимулює бізнес до впровадження інноваційних технологій, екологічного маркування та скорочення негативного впливу на довкілля.

Необхідність сталого споживання продиктована глобальними викликами, які стосуються обмеженості ресурсів, екологічних проблем, соціальної нерівності та економічної нестабільності. Впровадження принципів сталого споживання є основою для збереження природного середовища, гармонійного розвитку суспільства та забезпечення благополуччя майбутніх поколінь [3-5]. Спираючись на вищевикладене в дослідженні пропонується механізм сталого споживання, метою якого є формування відповідальної споживчої культури, що сприяє збереженню природних ресурсів, підтримці соціальної рівності та забезпеченню економічної стійкості, враховуючи потреби сучасного і майбутніх поколінь (рис. 2).

Механізм сталого споживання базується на інтеграції економічних, екологічних та соціальних аспектів у процес прийняття рішень щодо придбання та використання товарів і послуг. Його принципи спрямовані на мінімізацію негативного впливу на довкілля, підтримку соціальної справедливості та раціональне використання ресурсів.

Раціональність у споживанні є фундаментальним принципом, що спрямований на скорочення надмірних покупок, зменшення кількості відходів, ефективне використання ресурсів і орієнтацію на якість товарів, а не їхню кількість. Це дозволяє знизити навантаження на довкілля та ресурси, створюючи умови для свідомого споживання.

Екологічна відповідальність, як один із ключових принципів, передбачає вибір продуктів із низьким вуглецевим слідом, підтримку екологічно сертифікованих товарів і брендів, які впроваджують принципи циркулярної економіки, такі як переробка та повторне використання матеріалів. Зазначене сприяє збереженню природних ресурсів, мінімізує шкідливий вплив на навколишнє середовище та стимулює розвиток екологічно дружніх технологій.

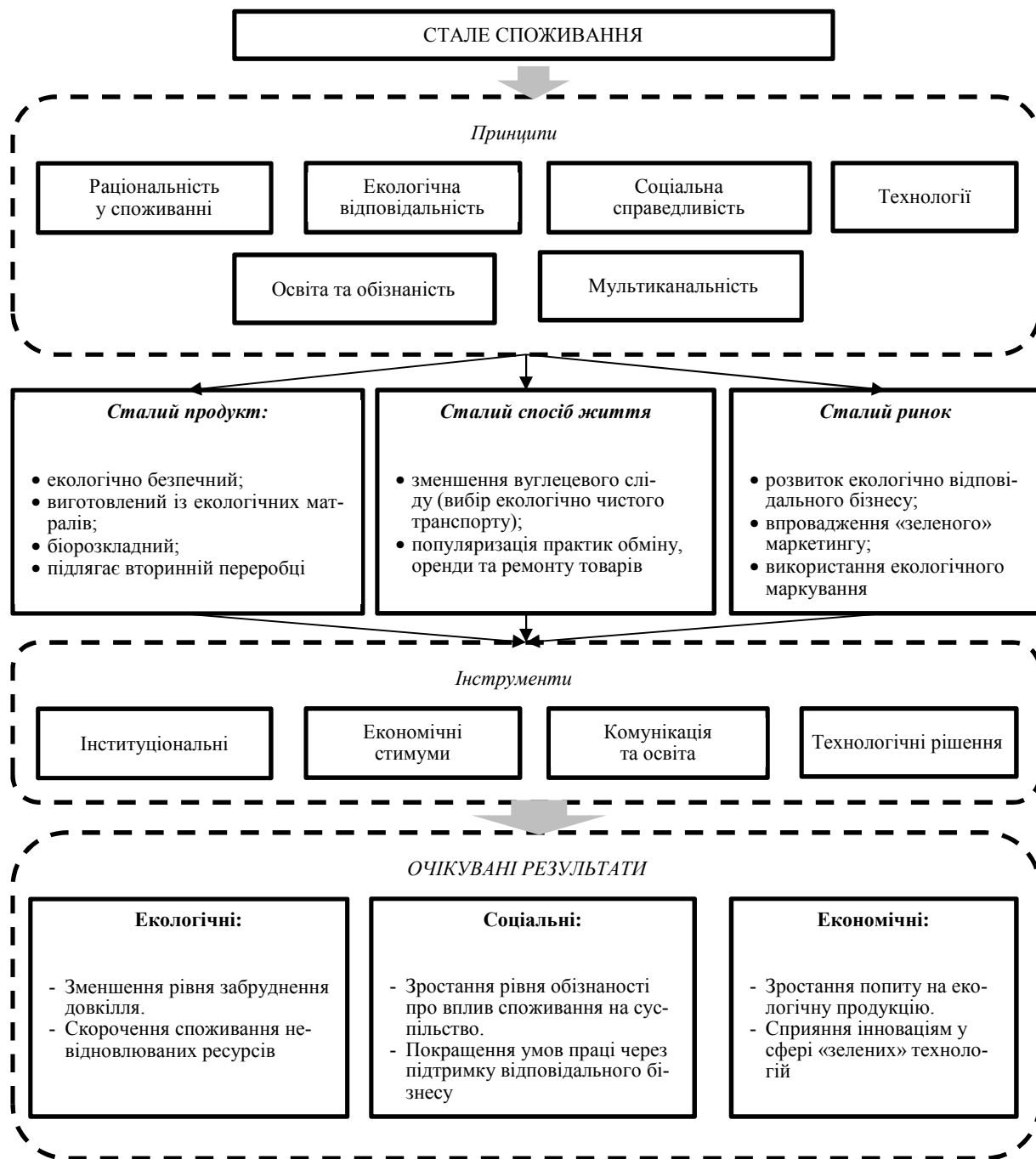
Соціальна справедливість є важливим принципом сталого споживання, вона включає підтримку локальних виробників і малого бізнесу, що сприяє розвитку регіональної економіки та зменшує екологічний слід від транспортування. Вибір товарів, виготовлених без експлуатації праці, та рівність у доступі до ресурсів створюють умови для соціально відповідального споживання, яке враховує етичні та гуманітарні аспекти.

Освіта та обізнаність відіграють вирішальну роль у формуванні екологічної та соціальної свідомості споживачів. Інформаційні кампанії, освітні програми та використання соціальних медіа допомагають поширювати знання про сталий розвиток і змінювати поведінку споживачів. Навчання практикам свідомого споживання сприяє усвідомленню важливості вибору, який зменшує негативний вплив на довкілля та суспільство.

Мультиканальність і технології створюють нові можливості для впровадження сталого споживання. Інтеграція онлайн- і офлайн-каналів, таких як платформи для обміну, оренди та перепродажу товарів, дозволяє ефективно використовувати ресурси та зменшувати відходи. Використання цифрових інструментів, таких як мобільні додатки для відстеження екологічного сліду товарів, допомагає споживачам ухвалювати обґрунтовані рішення [6].

Складові механізми сталого споживання спрямовані на забезпечення балансу між економічним розвитком, соціальною відповідальністю та екологічною стійкістю. Вони охоплюють кілька ключових компонентів, які формують комплексний підхід до свідомого використання ресурсів та товарів.

Сталий продукт є однією з основ сталого споживання. Такий продукт повинен бути екологічно безпечним на всіх етапах свого життєвого циклу –

Рис. 2. Механізм сталого споживання

Авторська розробка.

від видобутку сировини та виробництва до утилізації. Використання відновлюваних матеріалів для виготовлення продукції знижує навантаження на природні ресурси та сприяє їх збереженню для майбутніх поколінь. Важливим аспектом є біорозкладність або можливість вторинної переробки, що зменшує кількість відходів і сприяє циркулярній економіці.

Сталий спосіб життя є ще однією важливою складовою. Він передбачає зменшення вуглецевого сліду шляхом вибору екологічних альтернатив, таких як використання громадського транспорту, велосипедів чи електромобілів, а також впровадження енергозберігаючих технологій у побуті. Скорочення споживання невідновлюваних ресурсів через раціональне використання енергії та води також є ключовим елементом цього компонента. Популяризація практик обміну, оренди та ремонту товарів знижує потребу в нових виробках і допомагає уникнути надмірного споживання, створюючи ефективні моделі використання наявних ресурсів [7].

Сталий ринок – це складова, що орієнтована на створення умов для розвитку екологічно відповідальних технологій.

Сталий ринок – це складова, що орієнтована на створення умов для розвитку екологічно відповідальних технологій.

дального бізнесу. Підприємства, які впроваджують принципи сталого розвитку, отримують конкурентні переваги завдяки використанню «зеленого» маркетингу, який наголошує на екологічності їхніх товарів і послуг. Екологічне маркування продукції забезпечує прозорість для споживачів і дозволяє їм здійснювати вибір на користь товарів, які відповідають принципам сталого споживання. Такі практики стимулюють розвиток ринків, орієнтованих на екологічну стійкість, і формують нові стандарти відповідального бізнесу [8].

Інструменти реалізації механізму сталого споживання охоплюють широкий спектр заходів, які спрямовані на підтримку екологічно відповідальних практик, зменшення негативного впливу на довкілля та формування свідомості у споживачів.

Інституціональні інструменти забезпечують нормативно-правову базу для реалізації сталого споживання. Впровадження законодавчих норм щодо обмеження виробництва одноразових товарів, зокрема пластикових виробів, є одним з ключових кроків до зменшення відходів і забруднення навколишнього середовища. Додатково, субсидії для бізнесу, який використовує відновлювані джерела енергії та інноваційні технології, допомагають стимулювати перехід до сталого виробництва. Такі заходи сприяють зниженню впливу підприємств на навколишнє середовище та створенню більш ефективних і сталих економічних моделей.

Економічні стимули також відіграють важливу роль у реалізації механізму сталого споживання. Податкові пільги для екологічно відповідальних компаній дозволяють знизити фінансове навантаження на бізнеси, які дотримуються принципів сталого розвитку, зокрема у виробництві екологічно чистих товарів і послуг. Крім того, знижки для споживачів, які обирають сталу продукцію, мотивують громадян робити відповідальний вибір та сприяють популяризації сталих практик на ринку. Ці економічні інструменти створюють сприятливі умови для впровадження екологічно безпечних виробів і технологій.

Комунікація та освіта є надзвичайно важливими аспектами у реалізації сталого споживання. Організація масових інформаційних кампаній для підвищення обізнаності населення щодо важливості сталого споживання, зменшення відходів і вибору екологічних продуктів є важливою складовою. Інформаційні кампанії можуть проводитися через різні канали комунікації, включаючи телебачення, інтернет та соціальні мережі, що дозволяє залучити широку аудиторію. Інтеграція курсів сталого споживання в навчальні програми на різних рівнях освіти формує екологічно відповідальну поведінку з раннього віку, підвищуючи обізнаність молоді про важливість дбайливого ставлення до ресурсів і навколишнього середовища.

Технологічні рішення сприяють розвитку та впровадженню сталого споживання завдяки новим цифровим інструментам. Розробка мобільних до-

датків для оцінки впливу товарів на довкілля дає можливість споживачам отримувати актуальну інформацію про екологічний слід продуктів, які вони купують. Це допомагає зробити більш обґрунтований вибір, підтримуючи принципи сталого споживання. Крім того, використання платформ для обміну та переробки товарів дозволяє зменшити потребу в нових виробках, сприяючи повторному використанню ресурсів та зменшенню відходів. Ці технологічні рішення мають потенціал значно змінити модель споживання, сприяючи розвитку економіки, орієнтованої на сталий розвиток.

Очікуваним результатом від впровадження запропонованого механізму є формування сталих споживачів, яке відбувається завдяки комплексному впровадженню принципів та інструментів сталого споживання. Сталі споживачі - це люди, які усвідомлюють вплив свого вибору на навколишнє середовище та соціальні структури і приймають рішення, що відповідають принципам сталого розвитку.

Екологічні результати впровадження механізму сталого споживання значною мірою залежать від ставлення споживачів до своїх покупок та споживчих звичок. Сталі споживачі активно обирають продукцію з низьким екологічним слідом, підтримують бренди, які дотримуються принципів циркулярної економіки, а також звертають увагу на етичні аспекти виробництва товарів, таких як справедлива оплата праці та дотримання прав людини. Їх вибір має безпосередній вплив на ринок, стимулюючи виробників адаптувати свої стратегії до вимог сталого розвитку [9].

Соціальні результати також безпосередньо залежать від поведінки сталих споживачів. Освічені споживачі мають більшу обізнаність щодо того, як їх покупки впливають на громади та навколишнє середовище. Вони часто підтримують локальних виробників, малий бізнес, а також вибирають товари, що відповідають принципам соціальної справедливості, зокрема ті, які не включають експлуатацію праці чи шкоду для місцевих екосистем. Це сприяє розвитку економічно відповідальних моделей виробництва, де більша увага приділяється створенню здорового та справедливого робочого середовища.

Економічні результати також значною мірою залежать від росту кількості сталих споживачів, які впливають на попит на екологічні продукти та послуги. Як наслідок, виробники та бізнеси, орієнтовані на сталий розвиток, отримують більше можливостей для зростання та розвитку інновацій. Підтримка сталих споживачів стимулює інвестиції в нові технології, що знижують вплив на довкілля, покращують енергоефективність і впроваджують більш етичні бізнес-практики.

Висновки. Дослідження показало, що впровадження механізму сталого споживання є важливим кроком для забезпечення балансу між економічним розвитком, соціальною справедливістю та екологіч-

ною стійкістю. Стале споживання допомагає зменшити навантаження на природні ресурси, підтримувати соціальну рівність та сприяти економічній стабільності. Зокрема, воно полягає в раціональному використанні ресурсів, виборі екологічно чистих товарів, підтримці соціально відповідальних брендів

та розвиткові свідомого споживчого поведінки. Впровадження принципів сталого споживання через освітні програми, інституціональні інструменти та інноваційні бізнес-моделі має величезний потенціал у збереженні природних ресурсів і сприянні сталому розвитку суспільства.

Література

1. Цілі сталого розвитку та їх адаптація для України. Сталий розвиток для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/>.
2. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Завдання та індикатори. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/SDG-leaflet-ukr_F.pdf.
3. Івашура А., Борисенко О. Аналіз впровадження практик сталого споживання в Україні на основі зарубіжного досвіду. *Grail of Science*. 2023. Вип. 29. С. 183-189. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.029>.
4. de Oliveira U. R., Gomes T. S. M., de Oliveira G. G., de Abreu J. C. A., Oliveira M. A., da Silva César A., Aprigliano Fernandes V. Systematic Literature Review on Sustainable Consumption from the Perspective of Companies, People and Public Policies. *Sustainability*. 2022. Vol. 14(21). DOI: <https://doi.org/10.3390/su142113771>.
5. Hanss D., Böhm G., Doran R., Homburg A. Sustainable consumption of groceries: The importance of believing that one can contribute to sustainable development. *Sustainable Development*. 2016. Vol. 24(6). P. 357-370. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.1615>.
6. Гречкосій Р. Традиційне, сучасне та стале споживання: філософський вимір. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2024. Вип. 2(96). С. 118-125. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(96\).2024.118-125](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(96).2024.118-125).
7. Нестеренко В. І. Вплив сталого розвитку на зміни в застосуванні маркетингових комунікацій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 45. С. 35-40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-6>.
8. Походенко К. Еволюція розуміння поняття «сталості» у моді та дизайні одягу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 57. Т. 2. С. 115-121. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-17>.
9. Безугла Л. С., Палехова Л. Л., Белобородова М. В. Управління сталою поведінкою споживачів у туристичній діяльності / Національний технічний університет «Дніпровська політехніка». Дніпро: Акцент, 2024. 185 с.
10. Гуцалюк О. М. Використання методу генетичного алгоритму щодо визначення партнера для створення корпоративного інтеграційного об'єднання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 28. С. 199-206.
11. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Сухачова О. О. Вектори розвитку торговельно-економічного співробітництва України з країнами Близького Сходу та Африки. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*. 2021. № 10. С. 82-94. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2021.35-50>.
12. Hutsaliuk O., Bondar Iu., Sedikova I., Filipishyna L. Economic risks of corporate management of the development of associations of joint stock companies. *Knowledge management competence for achieving competitive advantage of professional growth and development* : collective monograph. Riga : BA School of Business and Finance, 2021. P. 225-237.
13. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Лозова Т. П. Цифрові механізми формування кооперативних логістичних ланцюгів товарних ринків України в умовах міжнародного торговельного співробітництва. *Комерціалізація інновацій: захист інтелектуального капіталу, маркетинг та комунікації* : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 283-295.
14. Hutsaliuk O., Bondar Iu., Kozlovtsseva V.A. Transformational changes in the trade cooperation of Ukraine in the context of the development of international economic relations. *Innovations for achieving the sustainable development goals: science, education and economics* : collective monograph. Ljubljana : Ljubljana School of Business, 2022. P. 223-241.

References

1. Tsili staloho rozvytku ta yikh adaptatsiia dlia Ukrainy [Sustainable development goals and their adaptation for Ukraine]. *Stalyi rozvytok dlia Ukrainy*. Retrieved from <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/> [in Ukrainian].
2. Tsili Staloho Rozvytku: Ukraina. Zavadannia ta indykatory [Sustainable Development Goals: Ukraine. Targets and indicators]. *Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine*. Retrieved from https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/SDG-leaflet-ukr_F.pdf [in Ukrainian].
3. Ivashura, A., Borysenko, O. (2023). Analiz vprovadzhennia praktyk staloho spozhyvannia v Ukraini na osnovi zarubizhnoho dosvidu [Analysis of the implementation of sustainable consumption practices in Ukraine based on foreign experience]. *Grail of Science*, 29, pp. 183–189. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.029> [in Ukrainian].
4. de Oliveira, U. R., Gomes, T. S. M., de Oliveira, G. G., de Abreu, J. C. A., Oliveira, M. A., da Silva César, A., Aprigliano Fernandes, V. (2022). Systematic literature review on sustainable consumption from the perspective of companies, people and public policies. *Sustainability*, 14 (21). DOI: <https://doi.org/10.3390/su142113771>.
5. Hanss, D., Böhm, G., Doran, R., Homburg, A. (2016). Sustainable consumption of groceries: The importance of believing that one can contribute to sustainable development. *Sustainable Development*, 24 (6), pp. 357–370. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.1615>.
6. Hrechkosii, R. (2024). Tradytsiine, suchasne ta stale spozhyvannia: filozofskiy vymir [Traditional, modern, and sustainable consumption: a philosophical dimension]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Filosofski nauky – Bulletin of the Ivan Franko Zhytomyr State University. Philosophical Sciences*, 2(96), pp. 118–125. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(96\).2024.118-125](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(96).2024.118-125) [in Ukrainian].
7. Nesterenko, V. I. (2022). Vplyv staloho rozvytku na zminy v zastosuванні marketynhovoykh komunikatsii [The impact of sustainable development on changes in the use of marketing communications]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 45, pp. 35–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-6> [in Ukrainian].
8. Pokhodenko, K. (2022). Evoliutsiia rozuminnia poniattia «stalosti» u modi ta dyzaini odiahu [The evolution of the concept of “sustainability” in fashion and clothing design]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues in the humanities*, 57 (2), pp. 115–121. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-17> [in Ukrainian].

9. Bezugla, L. S., Paliekhova, L. L., Bieloborodova, M. V. (2024). Upravlinnia staloiu povedinkoiu spozhyvachiv u turystychnii diialnosti [Management of sustainable consumer behavior in tourism activities]. Dnipro, Aktsent. 185 p. [in Ukrainian].
10. Hutsaliuk, O. M. (2015). Vykorystannia metodu henetychnoho alhorytmu shchodo vyznachennia partnera dlia stvorennia korporatyvnoho intehratsiinoho obiednannia [Using the genetic algorithm method to determine a partner for creating a corporate integration association]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic Sciences*, 28, pp. 199–206 [in Ukrainian].
11. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Sukhacheva, O. O. (2021). Vektory rozvytku torhovelno-ekonomichnoho spivrobitnytstva Ukrainy z krainamy Blyzkooho Skhodu ta Afryky [Vectors of the development of trade and economic cooperation of Ukraine with the countries of the Middle East and Africa]. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka. Chumachenkivski chytannia – Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*, pp. 35-50. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2021.35-50> [in Ukrainian].
12. Hutsaliuk, O., Bondar, Iu., Sedikova, I., Filipishyna, L. (2021). Economic risks of corporate management of the development of associations of joint stock companies. *Knowledge management competence for achieving competitive advantage of professional growth and development: collective monograph*. (pp. 225-237). Riga, BA School of Business and Finance.
13. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Lozova, T. P. (2022). Tsyfrovi mekhanizmy formuvannia kooperatyvnykh lohystychnykh lantsiuhiv tovarnykh rynkiv Ukrainy v umovakh mizhnarodnoho torhovelnoho spivrobitnytstva [Digital mechanisms for forming cooperative logistics chains of commodity markets of Ukraine in the context of international trade cooperation]. *Komertsializatsiia innovatsii: zakhyst intelektualnoho kapitalu, marketynh ta komunikatsii [Commercialization of innovations: protection of intellectual capital, marketing and communications]*. (pp. 283-295). Sumy, Sumy State University [in Ukrainian].
14. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Iu. A., Kozlovtsseva, V. A. (2022). Transformational changes in the trade cooperation of Ukraine in the context of the development of international economic relations. *Innovations for achieving the sustainable development goals: science, education and economics* : collective monograph. (pp. 223-241). Ljubljana, Ljubljana School of Business.

Мільчева В. В., Рибалко В. С. Сталий споживач в контексті реалізації принципів сталого розвитку

Статтю присвячено вивченню аспектів формування сталої споживацької поведінки в контексті реалізації принципів сталого розвитку. Метою статті є дослідження впливу сталих практик на формування споживчої поведінки та обґрунтування механізму сталого споживання.

В статті розглянуто концепцію сталого розвитку, що є ключовим напрямом у досягненні економічної, соціальної та екологічної стійкості на глобальному рівні, також відзначено важливість змін у споживчій поведінці для досягнення Цілей сталого розвитку, зокрема ЦСР 12 (сталий споживчий та виробничий процес) і ЦСР 13 (боротьба зі зміною клімату). Наведено детальний аналіз того, як споживчі практики, спрямовані на зменшення впливу на навколишнє середовище, сприяють зниженню викидів парникових газів, збереженню природних ресурсів та підвищенню соціальної справедливості.

В дослідженні обґрунтовано механізм сталого споживання, який ґрунтується на раціональному використанні ресурсів, зниженні відходів, підтримці екологічно чистих технологій та соціальної відповідальності. Метою механізму є формування відповідальної споживчої поведінки, що сприяє збереженню природних ресурсів, підтримці соціальної рівності та забезпеченню економічної стійкості, враховуючи потреби сучасного і майбутніх поколінь. Запропонований механізм ґрунтується на принципах, таких як екологічна відповідальність, соціальна справедливість, освіта та обізнаність споживачів, а також використання технологій для підтримки сталого розвитку. Складові механізму сталого споживання – це інтеграція екологічних, економічних і соціальних аспектів у споживчі та виробничі процеси. Інструменти реалізації механізму сталого споживання є багатограними і включають інституціональні, економічні, освітні та технологічні заходи, які разом створюють умови для впровадження сталої споживацької поведінки, що в результаті сприяє збереженню навколишнього середовища. Впровадження механізму сталого споживання призведе до значних екологічних, соціальних і економічних змін, які сприятимуть формуванню сталої, більш відповідальної та ефективної споживацької поведінки, та як результат дозволить сформувати сталої споживача.

Ключові слова: стале споживання, споживання, сталий розвиток, сталий споживач, цілі сталого розвитку, споживацька поведінка.

Milcheva V., Rybalko V. Sustainable Consumer in the Context of Implementing Sustainable Development Principles

This article is dedicated to studying the aspects of forming sustainable consumer behavior in the context of implementing sustainable development principles. Its aim is to explore the impact of sustainable practices on consumer behavior formation and justify the mechanism of sustainable consumption.

The article examines the concept of sustainable development, which is a key direction for achieving economic, social, and environmental sustainability at the global level. It highlights the importance of changes in consumer behavior to achieving the Sustainable Development Goals, particularly SDG 12 (Responsible consumption and production) and SDG 13 (Climate action). It provides a detailed analysis of how consumer practices to reduce environmental impact contribute to decreasing greenhouse gas emissions, conserving natural resources, and enhancing social justice.

The study justifies the mechanism of sustainable consumption, based on rational resource use, waste reduction, support for environmentally friendly technologies, and social responsibility. The mechanism aims to form responsible consumer behavior that contributes to resource conservation, social equality, and economic sustainability, considering the needs of both current and future generations. The proposed mechanism is based on ecological responsibility, social justice, consumer education and awareness, and technologies to support sustainable development.

The components of the sustainable consumption mechanism include integrating ecological, economic, and social aspects into consumer and production processes. The tools for implementing the sustainable consumption mechanism are multifaceted and include institutional, financial, educational, and technological measures that collectively create conditions for introducing sustainable consumer behavior, which, in turn, contributes to environmental preservation. Implementing the sustainable consumption mechanism will lead to significant ecological, social, and economic changes that will promote the formation of sustainable, more responsible, and effective consumer behavior, ultimately contributing to the development of the sustainable consumer.

Keywords: sustainable consumption, consumption, sustainable development, sustainable consumer, sustainable development goals, consumer behavior.